

РЕШЕНИЕ

№ 152

гр. София, 06.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на двадесет и шести януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Елизабет Петрова

Членове: Катерина Рачева
Мария Райкинска

при участието на секретаря Невена Б. Георгиева
като разгледа докладваното от Мария Райкинска Въззивно гражданско дело
№ 20221000502946 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл. 258 - чл. 273 ГПК.

С решение № 262122/28.06.2022 г. по гр.д. № 5970/2018 г. на СГС, I-9 състав е осъдено ЗК „Лев Инс“ АД да заплати на А. В. П., на основание чл.226, ал.1 от КЗ (отм.), обезщетение за неимуществени вреди в размер на 80 000 лева, настъпили в резултат от смъртта на И. В. П. - майка на ищеца, при ПТП от *** г., ведно със законната лихва от 03.05.2018 г. до окончателното ѝ плащане, както и 6158,69 лева обезщетение за имуществени вреди, настъпили в резултат от смъртта на И. В. П. - майка на ищеца, при ПТП от *** г., ведно със законната лихва от 03.05.2018 г. до окончателното ѝ плащане.

Със същото решение са отхвърлени исковете за неимуществени вреди до пълния предявен размер от 150 000 лева и за имуществени вреди до пълния предявен размер от 10 276 лева, както и исковете с правно основание чл.86 от ЗЗД за заплащане на сумата от 2253,97 лева законна лихва за забава върху обезщетението за имуществен вреди от 10 276 лева за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба и за сумата от 32 904,46 лева законна лихва за забава върху обезщетението от 150 000 лева за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба.

С посоченото решение са отхвърлени и предявените от А. В. П. искове срещу ЗД „Бул Инс“ АД с правно основание чл. 226, ал.1 от КЗ (отм.) за солидарно плащане със ЗК „Лев Инс“ АД сумата от 10 276 лева, обезщетение за имуществени вреди, от смъртта на И. В. П. - майка на ищеца, съставляващи разликата между издръжката, която би получавал от нея и наследствената пенсия, която му е отпусната във връзка с нейната смърт, за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба; 2253,97 лева законна лихва за забава върху обезщетението за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба; 150 000 лева, обезщетение за неимуществени вреди, настъпили в

резултат от смъртта на И. В. П. - майка на ищеца; 32 904,46 лева законна лихва за забава върху тази сума за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба.

Решението е постановено при участието на В. Н. П. като трето лице помагач на страната на ответника ЗК „Лев Инс“ АД.

Ищецът А. П. е депозирал въззивна жалба против първоинстанционното решение в неговата отхвърлителна част. Поддържа, че съдът занижил дължимото му се обезщетение за неимуществени вреди. В противоречие с чл. 300 ГПК съдът приел, че е налице съпричиняване от страна на майка му, която се съгласила да пътува с водач, употребил алкохол, тъй като водачът на автомобила е оправдан с влязла в сила присъда по обвинение за управление в пияно състояние. Изводите за съпричиняване били и необосновани. Съдът неправилно намалил и присъденото обезщетение за имуществени вреди с неправилно приетото съпричиняване. Неправилно били отхвърлени и искове за лихви, предявени на основание чл. 223, ал. 2 КЗ (отм.) и дори липсвали мотиви за това. Неправилно бил отхвърлен и искът срещу ЗД „Бул Инс“ АД, тъй като по делото било доказано, че застрахованият при това дружество водач Р. Г. при настъпване на ПТП е управлявал автомобила с алкохол в кръвта с концентрация 1.7 промила. Жалбоподателят моли да бъде отменено решението в обжалваната част и предявените иски срещу двамата застрахователи да бъдат уважени изцяло.

ЗД „Бул Инс“ АД са депозирали отговор на въззивната жалба, в който излагат доводи за нейната неоснователност, с доводи, че двамата застрахователи на съпричинителите на деликта не отговарят солидарно.

ЗК „Лев Инс“ АД също е депозирало въззивна жалба срещу първоинстанционното решение в частта, с която искът за неимуществени вреди е уважен за сума над 40 000 лева до присъдените 80 000 лева, ведно със законната лихва, както и в частта, в която искът за имуществени вреди е уважен за сума над 4 619.02 лева до присъдените 6 158.69 лева, ведно със законната лихва. Излагат се доводи, че съдът неправилно определил справедливия размер на дължимото се обезщетение за неимуществени вреди, като го завишил. Намира още, че СГС определил твърде нисък дял на съпричиняването от страна на починалата И., чийто принос бил не по-малко от ½. Поддържа, че справедливото обезщетение е 80 000 лева и същото следва да бъде намалено с ½. Този принос следвало да приложи и за намаляване на изчислените от вещото лице имуществени вреди в общ размер на 9 238.04 лева. Моли да бъде отменено решението в обжалваната част и предявените иски над посочените да бъдат отхвърлени.

Ищецът е депозирал отговор на въззивната жалба на ЗК „Лев Инс“ АД, в който излага доводи за нейната неоснователност.

В проведеното на 26.01.2023 г. открито съдебно заседание процесуалният представител на А. П. е заявил, че поддържа въззивната жалба освен в частта, с която обжалва първоинстанционното решение по отношение солидарната отговорност на ЗД „Бул Инс“ АД (в частта, с която е отхвърлен иска срещу това дружество като солидарен длъжник). И в устните състезания е заявил, че не поддържа въззивната жалба в посочената част.

Съгласно разпоредбата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението и по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от посоченото в жалбата. Следователно относно правилността на първоинстанционното решение въззивният съд е обвързан и следва да се произнесе в рамките на наведените от страните оплаквания, като обаче следва служебно да провери спазването на императивни материалноправни разпоредби, приложими към спора (така т. 1 от тълк. решение № 1/2013г. по тълк.д. № 1/2013 г. на ВКС, ОСГТК).

Настоящият съдебен състав намира, че обжалваното решение е валидно и допустимо. Във връзка с правилността, като взе предвид наведените във въззивната жалба пороци на атакувания акт и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Ищецът А. В. П. е поддържал в исковата си молба, че неговата майка И. П. починала на *** г. при ПТП в гр. Костинброд, настъпило с участието на л.а. „БМВ“ с рег.№ ***, собственост и управлявано от В. П., баща на ищеца, и л.а. „Нисан“ с рег.№ ***, управляван от Р. Г. Г.. Срещу В. П. било образувано наказателно производство, но ищецът е твърдял, че виновен за произшествието е другият водач. Възможно било обаче и двамата водачи да са виновни за ПТП. Автомобилът, управляван от баща му, имал сключен договор за застраховка „Гражданска отговорност“ с ответника ЗК „Лев Инс“ АД, валиден към датата на ПТП, а автомобилът, управляван от другия участник в ПТП имал сключен договор за застраховка „Гражданска отговорност“ със ЗД „Бул Инс“ АД.

Ищецът е твърдял още, че вследствие смъртта на майка си, настъпила при ПТП, претърпял значителни неимуществени, както и имуществени вреди. Към момента на смъртта ѝ бил само на 17 години и много привързан към майка си. Смъртта ѝ му се отразила психически много зле. Затворил се в себе си, станал трудно контактен. Опитите му да преодолее стреса с помощта на психолози не довели до успех. Смятал е, че неимуществените му вреди ще бъдат обезщетени със сума от 150 000 лева.

Твърдял е още, че в резултат на смъртта на майка си изгубил възможността да получава от нея издръжка, а към момента учел във висше учебно заведение. Намирал е, че е изгубил издръжка по 250 лева месечно до навършване на 25 годишна възраст. Или за пет години изгубената издръжка е 15 000 лева. За този период ищецът получавал наследствена пенсия в размер на 118.08 лева за месеците от октомври до юни или 944.65 лева годишно, а за пет години – 4 723.20 лева. Претендира от ответниците разликата от 10 276 лева.

Отправил претенции за плащане на обезщетение до двете застрахователни компании - ответници, но такова не му било изплатено до датата на исковата молба, което обуславя правния му интерес от предявяване на исковете.

Предвид изложеното ищецът е претендирал да бъдат осъдени двете застрахователни дружества солидарно да му заплатят: 1. Сумата 10 276 лева - обезщетение за имуществени вреди, от смъртта на И. П. - майка на ищеца, съставляващи разликата между издръжката, която би получавал от нея и наследствената пенсия, която му е отпусната във връзка с нейната смърт, за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба;

2. Сумата 2253,97 лева законна лихва за забава върху обезщетението за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба;

3. Сумата 150 000 лева, обезщетение за неимуществени вреди, настъпили в резултат от смъртта на И. П.;

4. Сумата 32 904,46 лева законна лихва за забава върху тази сума за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба;

5. Законна лихва върху присъдените обезщетения от датата на исковата молба до окончателното им плащане.

При условията на евентуалност, при отхвърляне на исковете за солидарно осъждане на двамата ответници за плащане на процесните суми, са предявени същите искове срещу ЗД „Бул Инс“ АД за самостоятелното им плащане, както и при условията на евентуалност искове срещу ЗК „Лев Инс“ АД като втори ответник.

Ответникът ЗД „Бул Инс“ АД е представил писмен отговор в срок, в който са изложени съображения за неоснователност на исквете, тъй като ПТП е настъпило по вина на лице, чиято гражданска отговорност не е застрахована при него. Не оспорва наличието на застрахователно правоотношение с водача на л.а. „Нисан Примера“ с рег.№ *** Р. Г.. Направено е възражение за прекомерност на претендираното обезщетение за неимуществени вреди, като счита че справедливо е обезщетение от 80 000 лева до 100 000 лева. В случай, че бъде установена вина на двамата участници в ПТП, при което е налице солидарна отговорност между тях, то възражава, че приносът на В. П. е 99%. Оспорва искът за плащане на обезщетение за имуществени вреди като недоказан.

Ответникът ЗК „Лев Инс“ АД е представил писмен отговор, в който са изложени съображения за неоснователност на исквете. Не оспорва наличието на застрахователно правоотношение с водача на л.а. „БМВ“ с рег.№ *** В. П.. Оспорвал е между ищеца и починалата да са били налице отношения на привързаност, обич и доверие, тъй като в тази връзка липсват доказателства, а не е установена законова презумпция, която да дава основание за плащане на обезщетение на наследниците на починалото лице. Оспорвал е претенцията за плащане на обезщетение за неимуществени вреди поради недоказаност на настъпването им, като прекомерна и несъобразена със справедливостта. Оспорвал е вината на застрахованото при него лице за настъпване на ПТП. Направил е възражение за съпричиняване от страна на пострадалата, която приела да пътува в автомобил, управляван от водач, употребил алкохол, при знание за това. Оспорвал е да са настъпили имуществените вреди, за които се претендира обезщетение. Оспорвал е да дължи лихва за забава върху претендираните обезщетения от датата на увреждането.

По искане на ЗК „Лев Инс“ АД по делото е конституиран като трето лице помагач на негова страна В. Н. П., който е заявил писмено становище основателност на исквата молба, но е поддържал, че освен той, виновен за ПТП е и другият водач.

Макар с първоинстанционното решение съдът да се е произнесъл по исквете не в поредността на евентуалното им съединяване, заявено от ищеца, доколкото липсва оплакване от жалбоподателя в тази връзка, този порок на решението не следва да бъде обсъждан.

От друга страна, доколкото в открито съдебно заседание жалбоподателят изрично е заявил, че не поддържа жалбата си по отношение на отхвърлителната част от първоинстанционното съдебно решение спрямо ЗД „Бул Инс“ АД като солидарен длъжник на „Лев Инс“ АД и предвид характера на това изявление на оттегляне на въззивната жалба в посочената част, то в тази ѝ част въззивната жалба следва да бъде оставена без разглеждане.

По въззивната жалба срещу отхвърлителната част на решението по исквете срещу ЗК „Лев Инс“ АД, настоящият съдебен състав намира следното:

За да бъде уважен прекият иск на пострадалия срещу застрахователя на делинквента по чл. 226, ал. 1 КЗ (отм.) следва да се установят две групи факти. От една страна трябва да се установи наличието на застрахователно правоотношение между ответника в качеството на застраховател и прекия причинител на увреждането в качеството на застрахован. От друга страна следва да са налице кумулативно всички елементи от сложния фактически състав на непозволеното увреждане по чл. 45, ал.1 от ЗЗД - извършено виновно от делинквента противоправно деяние, от което да са настъпили в причинно - следствена връзка вреди за пострадалия от сочения вид и в търсения размер. Единствено за наличие на вината законът въвежда с разпоредбата на чл.45, ал.2 от ЗЗД оборима презумпция. Застрахователят отговаря в обема и до размера, в който отговаря застрахованият водач.

В случая настъпването на ПТП, противоправното поведение на В. Н. П. (признат за виновен с влязла в сила присъда), наличието на негова валидна застраховка „Гражданска отговорност“ при ответното дружество към датата на ПТП, смъртта на И. П. и причинната ѝ връзка с ПТП, обстоятелството, че ищецът е син на загиналата вследствие ПТП, са установени пред първата инстанция и са безспорни пред настоящата. Спорни са въпросите относно размера на справедливото обезщетение за претърпените от ищеца А. П. имуществени и неимуществени вреди, наличието на съпричиняване от страна на И. П., която се твърди да е знаела, че пътува с водач, който е употребил алкохол, както и дължимостта от застрахователя на законна лихва за забава от датата на деликта до исквата молба.

Във връзка със спорните въпроси по делото са събрани писмени доказателства, изслушани са свидетелски показания и заключение на съдебни експертизи.

По делото е приета влязла в сила на 15.06.2021г. присъда № 6/25.02.2020 г., постановена по НОХД №515/2017 г. по описа на СОС, НО, с която е признат на основание чл. 303 от НПК В. П. за виновен, в това че на 04.05.2013 г., около 23,00 часа, на второкласен път №81 от републиканската пътна мрежа на километър 11+500, в землището на гр. Костинброд, в посока от гр. Монтана към гр. София, при управление на л.а. „БМВ“ с рег.№ *** нарушил правилата за движение по пътищата, а именно чл.16, ал.1, т.1 от ЗДвП, като навлязъл и се движил в лентата за насрещно движение, без да изпреварва или заобикаля друго превозно средство, реализирал ПТП с насрещно движещия се л.а. „Нисан“ с рег. № *** и по непредпазливост причинил смъртта на И. П.. Подсъдимият е признат за невиновен в това деянието да е извършено в пияно състояние с концентрация на алкохол в кръвта от 2,1 промила, установено по надлежния ред с протокол за химическа експертиза № 619/07.05.2013 г.

Свидетелката Н. А. Л. е посочила, че не е присъствала на ПТП, но преди него били на село, където изнасяли 40 дни на майка ѝ. И. и В. също били там. Събрали се от обяд и си тръгнали по тъмно. По време на събирането хапвали и пийвали. И. седнала зад волана на колата, когато ги изпращали, но ѝ станало лошо, почервенияла и се подула в лицето, поради което си тръгнали, иначе трябвало да останат да спят. Тя се качила на автомобила и карала, когато тръгнали, но сигурно после са се сменили. Когато си тръгнали били в добро състояние. В. пил малко, не му личало да е пиян. Той не пиел, но го болял корем и искал малко домашна ракия, пил малко от нея. Всички били заедно, на И. ѝ било лошо, поради което тръгнали към София, тъй като нямало лекари в селото, а са на 55км. от София. Свидетелката разбрала за настъпилото ПТП на другия ден, когато ѝ се обадили от болницата - УМБАЛСМ “Пирогов“. Когато си тръгвали на И. ѝ било лошо, а В. бил в добра кондиция. Не знае защо И.седнала на волана на колата, тъй като можела да шофира. И двамата били в състояние да шофират. Не са залитали. От обяд седнали на масата, не стояли през цялото време, но на нея имало водка, бира и ракия. Употребявал се алкохол от присъстващите, но не знае кой колко е изпил.

Свидетелят И. И. С., приятел на В. П. от дълги години, знае за настъпилото ПТП и смъртта на майката на А., която му се отразила много зле. На другия ден ходили заедно до местопроизшествието и А. плачел за майка си през целия път. После се затворил и изпаднал в депресия, която много трудно преживял. Свидетелят пътувал с В. в чужбина и той му е казвал, че момчето много се е затворило, не искало да се храни. Говорили с него да посети психолог или психиатър, но баща му не успял да го накара да отиде. Не искал да ходи на училище, баща му се страхувал да не направи опит за самоубийство. Свидетелят им ходел на гости, но А. не сядал с тях на масата, отивал си в стаята. Не е говорил с А. за това дали обвинява баща си, че е причинил смъртта на майка му. Знае, че той има сестра от предишен брак на И. в Русия, както и

че тя е биологична майка на А.. Преди смъртта ѝ живеели заедно тримата в ж.к. "****".

Свидетелят В. Н. А. познава А. от бебе, тъй като е приятел на В.. Преди смъртта на И. четиримата живеели заедно в кв. "****" под наем, по късно в ж-к ***, но без Л., която е дъщеря на И. от предишен брак. А. приел много зле смъртта на майка си, тъй като бил привързан към нея. След смъртта ѝ той си развалил успеха в училище, станал потиснат, стресиран, дори не искал да ходи на абитуриентския си бал, който бил след един месец, не искал да яде и пие. Били 15 човека на бала, приятели на баща му, той не искал да ходи, но в крайна сметка го закарал племенникът на свидетеля. Сядали заедно на заведение, но А., като седнел да пие биричка му се насълзявали очите за майка му. Не искал да ходи в университета, но баща му го накарал да се запише. Имал много близка връзка с майка си. Тя в началото не работела и се грижела за него, не знае да ги е напускала и да е живяла отделно, само за един месец ходила в Русия, за да си извади нов паспорт. Последните четири години свидетелят не е виждал А.. След смъртта на И. рядко се събирали у тях, знае, че А. преживял тежко тази загуба. Прекъснал дори следването си и започнал да работи. Не знае дали е търсил специализирана помощ, но като заговори за майка си очите му се насълзяват. Преди се закачали с баща му, борели се, сега това го няма. Не е чул А. да обвинява баща си за смъртта на майка му.

Прието е заключение на съдебно-психиатрична експертиза, изготвено от д-р М. С. по въпроса какви са проявленията на алкохолното опиянение при концентрация на алкохол в кръвта от 2.1 промила и видими ли са те за други хора. В заключението е пояснено, че едно алкохолно опиянение е в лека степен, когато е от 0,5 до 1,5 на хиляда, средна от 1,5 и 2,5 на хиляда и тежка над 2.5 на хиляда. Посочената в случая средна степен на алкохолно опиянение са налице емоционална лабилност, смяна на настроенията от една в друга крайност, раздразнителност, придирчивост, лесно се обиждат. Появяват се нарушения в мускулния тонус, чувството за равновесие се нарушава, стеснява се периферното зрение. При прегледа се установява дъх на алкохол, неясен говор, отслабени зенични реакции, несигурна походка, ускорена сърдечна дейност. Хората се делят на две основни групи по отношение влиянието на алкохола върху тях. Едните стават весели, добродушни и любвеобилни, а другите избухливи, импулсивни, агресивни, склонни към насилие и антисоциални действия. Проявлението при отделните хора зависи от различни фактори, както наследственост, моментно състояние на нервната система, темпът на консумация и приетите количества алкохол. Важни са и личностните характеристики, тъй като агресивните личности след употреба на алкохол стават по-брутални и жестоки. От значение са и различните стимули, в резултат от които могат да се отключат агресивни прояви.

По делото е изслушано заключение на ССЕ, изготвено от вещото лице Р. Г., която е посочила, че за исковия период 06.05.2013 г. до 03.05.2018 г. разликата между дължимата се издръжка в размер на 250 лева месечно и получената от ищеца наследствена пенсия е общо в размер на 9 238.04 лева.

При така установеното от фактическа страна, настоящият съдебен състав намира следното от правна страна:

По отношение оплакването на жалбоподателя, че присъденото на А. П. обезщетение противоречи на принципа на справедливост по чл. 52 ЗЗД, тъй като е занижено, настоящият състав намира следното:

Размерът на обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост - чл.52 ЗЗД. Според приетото в Постановление №4/23.12.1968 г. на Пленума на ВС понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно, а е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне размера на обезщетението. Такива обстоятелства при причиняването на смърт от значение са и възрастта на

увредения, общественото му положение, отношенията между пострадалия и близкия, който търси обезщетение за неимуществени вреди, обстоятелствата, при които е настъпил вредоносния резултат, както и други конкретни обективно съществуващи обстоятелства, специфични за всяко дело. Конкретните икономически условия в страната и нормативно определените нива на застрахователно покритие към момента на увреждането като една от възможните проявни форми на тези условия също следва да бъдат отчетени при определяне на дължимото обезщетение за неимуществени вреди в хипотезата на предявен пряк иск срещу застрахователя, но те нямат самостоятелно и водещо значение за прилагането на принципа за справедливост по чл.52 ЗЗД. Указаните в постановлението общи критерии са възприети и доразвити в създадената по реда на чл.290 ГПК практика на ВКС (така например, решение по т.д. № 807/2011 г., II т.о., решение по т.д. № 916/2011 г., I т.о., решение по т.д. № 490/2012 г., решение по т.д. № 738/2017 г.) Приема се, че за справедливото възмездяване на настъпилите в резултат на произшествието вреди, е необходима задълбочена преценка на общите критерии и на специфичните за всеки отделен спор правнорелевантни факти, вкл. и общественото разбиране за справедливост на даден етап от развитие на самото общество, при отчитане на конкретните икономически условия в страната, а като ориентир за последните, следва да се съобразят и нивата на застрахователно покритие към момента на увреждането. Застрахователните лимити нямат самостоятелно значение и не са абсолютен критерий за икономическите условия в страната; те не са критерий за самото обезщетение за неимуществени вреди, но имат значение при произнасяне по отговорността на застрахователя при предявен пряк иск. В последния смисъл е формирана и практика на ВКС по реда на чл.290 ГПК (така решение по т.д. № 619/2011 г. на ВКС, II т.о., решение по т.д. № 916/2011 г. на ВКС, I т.о., решение по т.д. № 1948/2013 г., II т.о., решение по т.д. № 2974/2013 г., II т.о., решение по т.д. № 2143/2014 г., I т.о. , решение по т.д. № 2908/2015 г., I т.о. и др.)

Настоящият състав намира, че от изслушаните свидетелски показания се установяват близки отношения между майка и син, които са живеели заедно. Това е и житейски достоверно, предвид възрастта на А. през 2013 г. – 17 години. Свидетелските показания установяват още, че след смъртта на майка си А. много е страдал, не е могъл да приеме станалото, затворил се е, не се е хранел. Не искал да учи, но баща му го накарал. Не бил вече така весел и не се борел и закачал с баща си. Странял от компанията на приятели на баща му, които идвали на гости. Несъмнено А. е преживял тежка травма от смъртта на майка си, още повече, че тя е била внезапна и неочаквана. Ищецът е бил лишен от продължаващата родителска любов, грижа и подкрепа за голяма част от живота му, предвид много младата му възраст.

При съобразяване на горното и като се съобрази, че ищецът А. П. е в най-близката възможна родствена и емоционална връзка с починалата при ПТП, че са били много привързани един към друг, като майчината любов несъмнено няма аналог, като се вземе предвид времето на настъпване на ПТП и икономическите условия към този момент – 2013 г. и възрастта на ищеца по това време (17 г.) и на пострадалата (51 г.), която възраст обуславя значителна преждевременност на смъртта на майката, както и, че се доказват значителни прояви на болка и скръб от страна на А., като се съобрази, принципа на справедливост, залегнал в разпоредбата на чл.52 ЗЗД, както и действащите лимити на застраховките към този момент, съдът счита, че търпените от А. Томов неимуществени вреди ще бъдат възмездени чрез парично обезщетение от 120 000 лева, каквато сума правилно е определил и първоинстанционния съд, поради което посоченото във въззивната жалба на ищеца, че определеното обезщетение е занижено, е неоснователна.

Настоящият състав намира обаче, че е основателно оплакването за необоснованост на решението в частта, в която е прието въобще наличие на

съпричиняване от страна на пострадалата, която съзнателно се съгласила да пътува с водач, за когото е знаела, че е алкохолно повлиян.

Категорична и безпротиворечива е съдебната практика, че за да е налице съпричиняване по смисъла на чл.51, ал.2 ЗЗД, пострадалият трябва обективно да е допринесъл за вредоносния резултат, създавайки условия или улеснявайки с поведението си неговото настъпване, независимо дали е действал или бездействал виновно. Както се приема трайно в съдебната практика на ВКС, напр. в решение № 169/28.02.2012 г. по т. д. № 762/2010 г. на ВКС, II т. о., релевантен за съпричиняването и за прилагането на чл.51, ал.2 ЗЗД е само онзи конкретно установен принос на пострадалия, без който не би се стигнало (наред с неправомерното поведение на причинителя) до увреждането като неблагоприятен резултат. Дори поведението на пострадалия да е виновно и противоправно, то следва да е в причинна връзка с вредите, за да е налице съпричиняване (така решение № 45/15.04.2009г. по т.д. № 525/ 2008г. на ВКС, II т.о; решение № 206/ 12.03.2010г. по т.д. № 35/ 2009г. на ВКС, II т.о.; решение № 58/ 29.04.2011г. по т.д. № 623/ 2010 г. на ВКС, II т.о. и др.) Безпротиворечива е съдебната практика и по въпроса, че доказателствената тежест за наличието на съпричиняване е на направилия възражението ответник.

В съдебната практика трайно се приема още, че поемането на риска, при който пострадалия евентуално е бил във състояние да предположи или да допусне да бъде увреден от делинквента, поради употребата му на алкохол, представлява особен случай на съпричиняване. Поемането на риска при знанието на пострадалия, че делинквента е употребил алкохол, е вид и форма на съпричиняването, като елемент на фактическия състав на непозволеното увреждане, поради което се свързва с последиците, предвидени в чл.51, ал.2 ЗЗД за разпределение на тежестта на размера на задължението за неговото обезщетяване.

Релевантна е обаче не всяка употреба на алкохол, а тази, която надвишава концентрация на алкохол в кръвта, каквато законодателят е преценил, че надвишава релевантната за безопасното управление на МПС. Към 2013 г. и понастоящем това е концентрация на алкохол над 0.5 промила – арг. от чл. 5, ал. 3, т. 1 ЗДвП.

По същия начин според Тълкувателно решение № 2/2007 г. по тълк. д. № 2/2007 г. на ОСНК е потвърдено определението на понятието „пияно състояние”, дадено в задължителни указания в Постановление № 1 от 17.01.1983г. на Пленума на ВС. С посочения тълкувателен акт е прието, че водачът на моторно превозно средство винаги е в „пияно състояние”, когато в кръвта му има алкохолно съдържание не по-малко от 0,5 на хиляда. Тази минимална концентрация на алкохол в кръвта е достатъчна, за да обоснове квалификация за “пияно състояние” на дееца. Изхождайки от медицинската наука, Пленумът е приел, че когато по надлежния ред е установено наличие на алкохол в кръвта над 0,5 на хиляда, дори и да не са налице външни прояви на опиване, водачът не е годен безопасно да управлява МПС. Следователно единственият критерий за определяне на съдържанието на понятието “пияно състояние” на дееца е количествен.

По делото са събрани свидетелски показания, установяващи, че преди вечерта на процесното ПТП В. П. и съпругата му И. са били на събиране, на което са престояли от обяд до вечерта. На това събиране е имало алкохол на масата. В. е поискал малко домашна ракия, защото го болял коремът, а по принцип не пиел.

В. П. е оправдан с влязла в сила присъда за това да е извършил деянието, за което е признат за виновен с алкохол в кръвта с концентрация 2.1 промила, каквото е било квалифициращото обвинение срещу него – оправдан е за престъпление по чл. 343, ал. 3, пр. 1, б. „б“, пр. 1, вр. ал. 1, б. „в“ вр. чл. 342, ал. 1, пр. 3 НК, т.е., за това да е извършил деянието в „пияно състояние“. Влязлата в сила присъда е задължителна за гражданския съд по отношение това, дали деянието е извършено от дееца виновно и

противоправно – чл. 300 ГПК, като това се отнася както за осъдителната, така и за оправдателната присъда, доколкото деянията и в наказателното и в гражданското производство имат едни и същи субективни и обективни елементи. Следователно, посочената присъда е задължителна за настоящия съд и го задължава да приеме, че В. П. не е шофирал с концентрация на алкохол в кръвта над 0.5 промила до 2.1 промила, тъй като същият е оправдан да е извършил деянието в пияно състояние, а последното, както бе посочено по-горе е всяко състояние, при което водачът е с концентрация на алкохол в кръвта над 0.5 промила, а горната граница в случая е определена от посоченото в обвинителния акт – 2.1. промила.

Показанията на свидетелката Л., че В. П. е изпил малко ракия заради болки в стомаха, не са и достатъчни да изведат извод, че В. П. е имал концентрация на алкохол в кръвта над 0.5 промила. А при концентрация под 0.5 промила знанието на И. П., че мъжът ѝ е изпил една ракия по време на събирането за времето от обяд до вечерта, е ирелевантно, тъй като концентрацията на алкохол под 0.5 промила не води до състояние, опасно за шофирането на автомобил и не е противоправно.

Ето защо, като не се установява В. П. на първо място да е бил в пияно състояние (с концентрация на алкохол в кръвта над 0.5 промила), не се установява и съпругата му И. да се е съгласила съзнателно да пътува с повлиян от алкохол в правнозначима степен шофьор. Липсва съпричиняване въобще, поради което е безпредметно разглеждане оплакванията на застрахователя за занижен размер на съпричиняването.

Поради неоснователността на възражението за съпричиняване, определеното обезщетение не следва да бъде намалявано. Това се отнася както до определения размер на обезщетението за неимуществени вреди – 120 000 лева, така и до установеното в първата инстанция задължение за обезщетяване пропуснатата издръжка на ищеца по причина смъртта на майка му и нейния размер, (срещу който, извън причината на възражението за съпричиняване, няма възражение във въззивната жалба). При установена издръжка от единия родител в размер на 250 лева месечно, за исковия период от 06.05.2013 г. до 03.05.2018 г. същият е 9 238.04 лева след приспадане на получаваната наследствена пенсия за периода.

Основателно е и оплакването на жалбоподателя, че без никакви мотиви първоинстанционният съд е отхвърлил акцесорните претенции за законна лихва върху главните претенции за периода от 06.05.2013 г. до датата на исковата молба. Съгласно чл. 223, ал. 2 КЗ (отм.) застрахователят заплаща обезщетение, включително за пропуснати ползи, които представляват пряк и непосредствен резултат от непозволено увреждане, и за лихви за забава, когато застрахованият отговаря за тяхното плащане пред увреденото лице. В случая делинквентът дължи законна лихва от датата на увреждането, тъй като изпада в забава от същата дата (чл. 84, ал. 3 ЗЗД), поради което и застрахователят дължи законна лихва от датата на ПТП (това е законната лихва, която застрахователят дължи предвид функционалната му отговорност от отговорността на делинквента, а не законната лихва по чл. 271, ал. 5 КЗ (отм.), която застрахователят дължи поради собствената си забава). В практиката се приема, че тази законна лихва се присъжда като такава без да се определя нейния размер, доколкото същият е законоустановен и конкретният размер се определя при изпълнението (доброволно или принудително). Няма пречка обаче законната лихва, изтекла до датата на исковата молба да бъде поискана и присъдена и като определен размер, както в случая е направил ищеца. При изчисляване на законната лихва от съда с помощта на електронен калкулатор, акцесорната претенция върху сумата на неимуществените вреди от 120 000 лева за периода 06.05.2013 г. – 03.05.2018 г. е основателна до размер на 60 873.91 лева. Предвид обстоятелството, че се претендира по-малък размер на лихвата – 32 901.46 лева и диспозитивното начало, следва да бъде присъден

претендираният по-малък размер.

По отношение законната лихва върху обезщетението за имуществени вреди за периода 06.05.2013 г. – 03.05.2018 г., тази претенция е основателна до размер на 4 686.30 лева. Доколкото се претендира по-малка сума – 2 253.97 лева, същата следва да бъде присъдена изцяло.

Основателна е и претенцията за законна лихва върху главните претенции от датата на исковата молба до окончателното изплащане на обезщетенията.

Предвид достигане от въззивния съд до изводи, частично различни от изводите на първата инстанция, първоинстанционното решение следва да бъде отменено в частта, в която искът за обезщетяване на неимуществени вреди е отхвърлен за разликата над 80 000 лева до 120 000 лева, а искът за обезщетяване на имуществени вреди е отхвърлен за разликата над 6 158.69 лева до 9 238.04 лева и на ищеца следва да бъдат присъдени допълнително сумите съответно 40 000 лева и 3079.35 лева. Решението следва да бъде отменено и в частта, с която са отхвърлени акцесорните искове за присъждане на законна лихва до датата на исковата молба и вместо това на ищеца следва да бъдат присъдени съответно сумите 32 901.46 лева и 2 253.97 лева. В останалата обжалвана част решението е правилно и следва да бъде потвърдено.

Въззивната жалба на А. П. следва да бъде оставена без разглеждане в частта, в която се обжалва отхвърлителната част на първоинстанционното решение по отношение на ЗД „Бул Инс“ АД.

По разноските: При този изход от спора право на разноски пред въззивната инстанция имат и двете страни съобразно защитения материален интерес.

Жалбоподателят е освободен от внасяне на такси и разноски и не е сторил такива, но е бил защитаван безплатно от адвокат, на когото следва да бъде определено адвокатско възнаграждение по реда на чл. 38, ал. 2 ЗА. При защитен материален интерес в размер на 80 000 лева от защитавани 110 000 лева за неимуществените вреди, минималното адвокатско възнаграждение, изчислено по реда на Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения към момента на договора между А. П. и адвоката му, е в размер на 2 712.83 лева; за имуществените вреди защитени са 4 619.02 лева, за които му се дължат 553.33 лева. Посочените суми следва да бъдат заплатени от застрахователя.

На застрахователя ЗК „Лев Инс“ АД държавна такса не се дължи, тъй като въззивната му жалба не е уважена в никоя част. Той е бил защитаван от юрисконсулт, на когото съдът определя юрисконсултско възнаграждение по реда на чл. 78, ал. 8 ГПК в размер на 350 лева.

На ЗД „Бул Инс“ АД се дължи адвокатско възнаграждение само за защитата по въззивната жалба на А. П., което е уговорено в размер на 9000 лева. Пълномощникът на ищеца е направил своевременно възражение за прекомерност на това възнаграждение, което съдът намира за основателно, предвид малката фактическа и правна сложност на делото пред въззивната инстанция. Същото следва да бъде намалено на общо 6 487.99 лева с ДДС, колкото е минималното адвокатско възнаграждение по двата главни иска.

По жалбата на ЗК „Лев Инс“ АД защита от ЗД „Бул Инс“ АД нито е осъществена, нито е била необходима, поради което и адвокатско възнаграждение по нея не му се дължи.

Първоинстанционното решение следва да бъде отменено в частта, с която на ЗК „Лев Инс“ АД са присъдени разноски над 146.95 лева до 390 лева.

На адв. Д. П. следва да бъдат присъдени още 1 039.57 лева – адвокатско възнаграждение за първата инстанция, определено по реда на чл. 38, ал. 2 ЗА.

ЗК „Лев Инс“ АД следва да заплати по сметка на СГС още 1723.18 лева – държавна такса, а по сметка на САС – 984.76 лева – държавна такса, на основание чл. 78, ал. 6 ГПК.

Воден от изложеното Софийският апелативен съд

РЕШИ:

ОСТАВЯ БЕЗ РАЗГЛЕЖДАНЕ въззивната жалба на А. В. П. против решение № 262122/28.06.2022 г. по гр.д. № 5970/2018 г. на СГС, I-9 състав **В ЧАСТТА** й по отношение отхвърлянето на исковете с правно основание чл. 226, ал. 1 ЗК (отм.) и чл. 86, ал. 1 ЗЗД против ЗД „Бул Инс“ АД за солидарното му осъждане със ЗК „Лев Инс“ АД, поради оттеглянето (неподдържането) й от жалбоподателя.

ОТМЕНЯ решение № 262122/28.06.2022 г. по гр.д. № 5970/2018 г. на СГС, I-9 състав **В ЧАСТТА**, с която е отхвърлен иска на А. В. П. против ЗК „Лев Инс“ АД за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на майка му И. П. при ПТП на *** г. за сума над 80 000 лева до 120 000 лева; **В ЧАСТТА**, в която е отхвърлен иска на А. В. П. против ЗК „Лев Инс“ АД за заплащане на обезщетение за имуществени вреди от същото събитие за сума над 6158.69 лева до 9238.04 лева и в **ЧАСТТА**, с която са отхвърлени акцесорните искове за заплащане на законна лихва за забава върху главниците за периода 06.05.2013 г. до 03.05.2018 г. за суми съответно в размер на 32 904.46 лева и 2 253.97 лева и **вместо него постановява:**

ОСЪЖДА ЗК „Лев Инс“ АД да заплати на А. В. П. на основание чл. 226, ал. 1 ЗК (отм.) **допълнително сумата 40 000 лева** – обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на майка му И. П. при ПТП на *** г., **ведно със законната лихва от 03.05.2018 г.** до окончателното изплащане; **допълнително сумата 3079.35 лева** - обезщетение за имуществени вреди от същото събитие, **ведно със законната лихва от 03.05.2018 г.** до окончателното изплащане, **както и сумата 32 904.46 лева** – законна лихва за забава върху обезщетението за неимуществени вреди в общ размер на 120 000 лева, за периода 06.05.2013 г. до 03.05.2018 г. **и сумата 2 253.97 лева** - законна лихва за забава върху обезщетението за имуществени вреди в общ размер на 9 238.04 лева, за периода 06.05.2013 г. до 03.05.2018 г..

ОТМЕНЯ решение № 262122/28.06.2022 г. по гр.д. № 5970/2018 г. на СГС, I-9 състав в **ЧАСТТА**, с която на ЗК „Лев Инс“ АД са присъдени разноски над 146.95 лева до 390 лева.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 262122/28.06.2022 г. по гр.д. № 5970/2018 г. на СГС, I-9 състав в останалата обжалвана част.

ОСЪЖДА ЗК „Лев Инс“ АД, ЕИК 121130788 да заплати на адв. Д. Т. П., ЕГН *****, сумата **3 266.16 лева** - адвокатско възнаграждение пред САС, определено по реда на чл. 38, ал. 2 ЗА, както и **допълнително сумата 1 039.57 лева** - адвокатско възнаграждение пред СГС, определено по реда на чл. 38, ал. 2 ЗА.

ОСЪЖДА А. В. П., ЕГН *****, да заплати на ЗК „Лев Инс“ АД сумата **350 лева** – юрисконсултско възнаграждение пред САС.

ОСЪЖДА А. В. П., ЕГН *****, да заплати на ЗД „Бул Инс“ АД сумата **6 487.99 лева** с ДДС – разноски за адвокатско възнаграждение пред САС.

ОСЪЖДА ЗК „Лев Инс“ АД, ЕИК 121130788 да заплати в бюджета на съдебната власт по сметка на СГС – **допълнително 1723.18 лева** – държавна такса, а по сметка на САС – **984.76 лева** – държавна такса.

Решението е постановено при участието на трето лице помагач на страната на ЗК „Лев Инс“ АД - В. Н. П..

Решението подлежи на обжалване пред ВКС в едномесечен срок от връчването му на страните, при наличие на предпоставките на чл. 280, ал. 1 и ал. 2 ГПК, с изключение на частта му, с която е оставена без разглеждане част от въззивната жалба на А. П., в която част решението подлежи на обжалване пред ВКС в едноседмичен срок от връчването му.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____